

Temat: Kraina Eldorado jako „utopijna” wizja szczęścia we fragmencie *Kandyda* Woltera i w „obrazie” filmowym R. Joffé *Misja*.

Cele lekcji:

W zakresie wiedzy:

- uczeń zna fragment tekstu *Kandyda* Woltera
- uczeń zna postać Woltera i założenia jego filozofii
- uczeń zna pojęcie powiastki filozoficznej
- uczeń zna pojęcie utopii, Arkadii oraz teorię idealnego państwa wg T. Morusa, Platona, I. Krasickiego w „*Mikołaja Doświadczynskiego przypadkach*” i „*Utopii*” W. Szymborskiej
- uczeń zna film Rolanda Joffé *Misja*
- uczeń zna pojęcie gatunku filmowego – dramatu
- uczeń wie, czym różni się kultura popularna (masowa) od kultury wysokiej

W zakresie umiejętności:

- uczeń opisuje Krainę Eldorado w *Kandydzie* i w filmie *Misja*
- uczeń odczytuje uniwersalny i symboliczny sens filmu
- uczeń interpretuje fragment tekstu Woltera
- uczeń potrafi wnioskować
- uczeń objaśnia w filmie znaczenie natury i cywilizacji
- uczeń wykorzystuje kontekst utopijnej, arkadyjskiej krainy Eldorado do innych utopii czy Arkadii (w literaturze czy filmie – „*Utopia*” T. Morusa, *Atlantyda*, *Biblia*, idealne państwo wg Platona, wyspa Nipu z powiastki filozoficznej „*Mikołaja Doświadczynskiego przypadki*”, *Misja*)
- uczeń wyjaśnia, iż muzyka w filmie, autorstwa Ennio Morricone, odzwierciedla polifonicznie swoiste napięcia między duchowością, materią, etyką a polityką
- uczeń potrafi wyjaśnić różnice w sposobie obrazowania Eldorado (tekst i film)

W zakresie postawy:

- uczeń wyraża własną opinię na temat bohaterów „Krainy Eldorado” w tekście literackim i filmowym
- uczeń rzeczowo i kulturalnie prowadzi dialog oraz uczestniczy w dyskusji
- uczeń kształtuje system wartości etycznych i moralnych
- uczeń broni swojego zdania, polemizując z uczestnikami dyskusji

Metody pracy:

- dyskusja
- burza mózgów
- praca w grupach

Środki dydaktyczne:

- fragment tekstu *Kandyda* Woltera (ksero)
- film *Misja* w reż. Rolanda Joffé
- karty pracy

Bibliografia:

- Wolter: *Kandyda*. [w tegoż:] *Powiadki filozoficzne*. Przeł. T. Boy – Żeleński. Wyd. 2. Warszawa 1988.
- John Carey: *Konwencje i znaczenia w filmie*, „Kino”, 1985, nr 3;
- K. Kurczyńska, A. Regiewicz: *Literatura i historia w zwierciadle kina. Film na lekcjach języka polskiego w szkole średniej*. Zabrze 1999.
- B. Kosecka, A. Piotrkowska, W. Kocołowski: *Panorama kina najnowszego 1980-1995. Leksykon*. Kraków 1998.

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel sprawdza frekwencję w dzienniku, a następnie przechodzi do właściwego tematu lekcji. (ok. 5 min.)
2. Na początku lekcji nauczyciel zapisuje na tablicy temat i prosi uczniów o to, by zwrócili uwagę na te wyrazy, które są dla nich dwuznaczne. W ten sposób uczniowie powracają pamięcią do lekcji poprzednich, kiedy rozmawialiśmy o utopjach Platona, T. Morusa (autora książki „*Utopia*”), I. Krasickiego, czy W. Szymborskiej. Następnie nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy, dzieląc ich na dwie grupy. Każda z grup po analizie i interpretacji tekstów (literackiego i filmowego) będzie miała za zadanie odpowiedzieć na dwa pytania. Odpowiedni czas dla grup na to zadanie będzie przeznaczony. (ok. 7 min.)
3. Nauczyciel wprowadza uczniów w temat utopii poprzez fragment tekstu XVIII-wiecznego Woltera „*Kandyd*”. Uczniowie otrzymali tekst wcześniej do domu, w celu zapoznania się z nim przed lekcją. Nauczyciel za pomocą metody (heurezy) zadaje uczniom pytania do tekstu, by w ten sposób ułatwić im analizę i interpretację: (ok. 10 min.)
  - kim są bohaterowie tego fragmentu i gdzie się znaleźli? (Kandyd i Kakambo przypadkiem znaleźli się w Krainie Eldorado, ponieważ ich celem podróży było odnalezienie Kunegundy – ukochanej Kandyda a nie kraju, który „bodaj jeden taki na świecie.(...)”).
  - co Kandyd i jego przyjaciel ujrzeli w tej odległej Krainie Eldorado? (Dzieci bawiące się szmaragdami i złotem; rodzinę, których dom wyglądał niczym pałac w Europie itp.) – uczniowie odczytują fragmenty, potwierdzające ich tezę!
  - czy kraj ten rzeczywiście istnieje? (Idealna wizja Krainy Eldorado kłóci się z obrazem rzeczywistego państwa europejskiego Kandyda, gdzie panują różne ustroje, nierówność stanowa itd.
4. W tym momencie nauczyciel prezentuje fragment filmu *Misja*. Uczniowie po kilkuminutowej projekcji odpowiadają na pytania postawione przez nauczyciela. (ok. 10 min.)
  - dlaczego ten fragment filmu został pokazany?
  - w jaki sposób „Kraina Eldorado” została ukazana przez reżysera filmu Rolanda Joffé? Gabriel (Jeremy Irons) i Mendoza (Robert de Niro) – jezuici tworzą ucywilizowany raj na ziemi”, nawracając Indian – dzikusów, kształcąc ich, ale także odbierając im przy tym swoją tożsamość „bycia sobą”!

- czym różni się albo w czym jest podobna Kraina Eldorado w zaprezentowanych fragmentach „tekstów” (język literacki (kultura wysoka) i język filmowy (kultura popularna))?

Nauczyciel wyznacza czas na uzupełnienie kart pracy.

Kraina Eldorado we fragmencie tekstu Woltera „Kandyd” została przedstawiona, jako ...	Kraina Eldorado w „obrazie” filmowym Rolanda Joffé „Misja” została przedstawiona, jako ...

WNIOSKI: W *Kandydzie* Kraina Eldorado będzie utopią, zaś w filmie *Arkadią* – rajem utraconym – nawiązanie do Biblii).

5. Na zadanie domowe uczniowie będą proszeni o zastanowienie się nad problemem: Prawdą jest to, że chciwość przeważa w filmie nad etyką chrześcijańską i że finał wygląda pesymistycznie. Czy tak jest do końca? Czy ze złem należy walczyć siłą? Czy można się wtedy przemocą i złem zarazić? Czy w imię obrony wartości najwyższych można zabijać?